

SJÚKRAHÚS

Tummas í Garði:

SJÚKRAHÚSINI SKULU HAVA EINA LEIÐSLU

Fyrrverandi læknastjórin á Landssjúkrahúsinum fýlist á, at Heilsumálaráðið ikki hevur rygg til at gera neyðugu nýskipanirnar innan føroyska sjúkrahúsverkið. Sjúkrahúsini skulu hava felags leiðslu, og uppgávubýtið millum tey skal vera greitt, heldur hann

Ingolf S. Olsen

Viðbreknar, sterkar persónligheitar við stórum ego. Fól av hesum slagnum eru eisini í sjúkrahúsverkinum, og er tað kanska ein av høvuðsorsøkunum til, at stríðið um og millum tey trý føroysku sjúkrahúsini ongan enda tykist fáa.

Í øllum førum heldur Tummas í Garði, fyrrverandi læknastjóri og varastjóri á Landssjúkrahúsinum, at Heilsumálaráðið og politiska skipanin ikki hava havt rygg til at framt neyðugar nýskipanir innan sjúkrahúsverkið, tí tað umframt politisku skipanina eisini ræðist ávisar persónar innan heilsuverkið sjálv.

Øvugt valdsbýti

– Vit síggja ofta eitt øvugt valdsbýti innan sjúkrahúsleiðslu í Føroyum, og tað er serliga galdandi fyri tey smáu sjúkrahúsini. Tað er ikki stjórin, ið ræður, og so slettis ikki Heilsumálaráðið, men einstakir yvirlæknar. Hetta tí tað er so ringt at fáa serlæknar til yvirlæknastørvini. Stjórin heldur seg vera noyddan at leggja seg fram eftir rommum fyri at yvirlæknin ikki skal rýma, sigur Tummas í Garði.

Í februar í ár var stjóraskleið hansara úti á Landssjúkrahúsinum, og hann vildi ikki søkja tað av nýggjum,

men fór aftur í sítt gamla starv sum narkosuyvirlækni. Í nýggju ár var hann ávikavist læknastjóri og varastjóri á Landssjúkrahúsinum, og legði starvið ávís bond á hann, tá tað snýr seg um at luttaka í almenna kjakinum. Hesi bond eru burtur nú.

– Samstarvið í leiðsluni á Landssjúkrahúsinum hevur riggað fint, og samstarvið millum sjúkrahúsini riggar eisini í mun til tær fortreytir, ið eru galdandi. Men tað er júst fortreytunum, tað er galið við, og onki verður gjørt fyri at broyta tær, sigur fyrrverandi læknastjórin.

Ein av hesum fortreytunum, sum sambært Tummas í Garði er skeiv, er, at vit vilja hava trý fult tilbúgv in sjúkrahús.

– Lógin krevur, at hvørt sjúkrahús skal hava ein medisinar og ein almenkirurg í yvirlæknastørvum. Hetta eru teir sonevndu generalistarnir, men trupulleikin er bara, at teir finnast ikki longur. Allir læknar í dag fara serlækna-leiðina, so tá Suðuroygar Sjúkrahús og Klaksvíkar Sjúkrahús søkja eftir kirurgiskum yvirlækna, fáa tey ein serlækna við onkrari lutfallsliga smalari sergrein. Tað er púra tilvildarligt hvørja sergrein hesin læknin hevur, men hann vil oftast sleppa at brúka hana og krevur, at dýr útgerð verður keypt

inn til endamálið, og so er hansara sergrein vorðin eitt viðgerðartilboð á sjúkrahúsinum. Sjálvsagt pyntar tað eisini um prestisjuna hjá sjúkrahúsinum, sjálv um sergreinin er fullkomiliga tilvildarlig, staðfestir hann.

Ein leiðsla

Hann ivast onga løtu í, at tað er alneyðugt at øll trý sjúkrahúsini verða lögð saman undir eina leiðslu.

– Í pengum hevði størsta sparingin verði, um vit bara høvdu eitt sjúkrahús, men politiskt er tað avgjørt, at vit skulu hava trý. Eg eri heldur ikki úti eftir at steingja á Tvøroyri og í Klaksvík, men eitt nýtt og greitt uppgávubýti má gerast. Tað sum gongur fyri seg nú við ongari samskipan av virkseminum og hópisleysum duplutfunksjónum, kann ikki halda áfram, sigur Tummas í Garði og nevni fleiri dømi:

– Ein føroyskur urologur, sum starvast á Aalborg Sjúkrahúsi, hevur í fleiri ár verið knýttur at Klaksvíkar Sjúkrahúsi, og á Landssjúkrahúsinum hava vit eisini í fleiri ár havt eitt samstarv við urologarnar á Skejby Sjúkrahúsi, sum koma her fast eina viku um mánaðin og gera umfatandi kirurgi. Og so verður ein yvirlækni settur í Suðuroy, sum tilvildarlaga eisini er serlækni í urologi, og so verður tað gudhjálpi

mær eisini ein sergrein har. Eg haldi, at einhvør dugir at síggja, at her verður orkan ikki brúkt rætt.

– Tað sama við ortopediini, sum er í øllum støðum, og hjartasjúkuvíðgerð, sum er bæði í Havn og í Suðuroy. Eitt er, at tað er demotiverandi at síggja, at dýr útgerð óneyðugt verður keypt til trý sjúkrahús í staðin fyri bara til eitt, men størri týðning hevur tað, at tú mást staðfesta, at dygd og sjúklingatrygd als ikki er í hásæti, tá man ber seg at upp á handa mátan, sigur Tummas í Garði.

Venjing skal til

At serskurðviðgerðir í einum frammanundan fólkaftækum landi sum Føroyum verða býttar út á trý sjúkrahús hevur eisini beinleiðis ávirkan á sjúklingatrygdina, heldur hann, tí tað merkir, at longri verður millum skurðviðgerðirnar, sum hvør einstakur lækni ger. Tað merkir, at venjingin, rutinan, verður verri.

– Rutinan hevur nógv at siga, og eisini vit á Landssjúkrahúsinum fara uttanlands at fáa okkum venjing. Sjálvur eri eg javnan á Ríkissjúkrahúsinum í Kepmannahavn og arbeiði. Tað er heldur ikki líka mikið, hvar ein fer. Tað er ikki vist, at ein fær so ymiskar royndir og holla læru av at gera eina rúgvu av einføldum skurðviðgerðum

á onkrum lítlum sjúkrahúsi í Norðurnoregi heldur enn á einari stórari skurðeild á einum stór-sjúkrahúsi við einum fólkagrundarlagi á fleiri hundrað túsund, sigur Tummas í Garði.

Skurðviðgerðir miðsavnast

Ikki minst tí heldur hann, at øll viðgerð, serliga skurðviðgerð, ið krevur serligar førleikar, skal gerast í Havn.

– Eg kenni øll hesi argumentini um at býta sergreinarnar millum sjúkrahúsini, men tað er í roynd og veru nakað tvætl, og harafturat vandamikið fyri sjúklingarnar, tí tá kompliseraðar skurðviðgerðir skulu gerast, er altíð brúk fyri meiri enn einari sergrein, og í øllum førum skulu tær vera tðkar, um okkurt miseydnast, ella komplikasjonir verða. Tí skulu allar sergreinarnar verða savnaðar á Landssjúkrahúsinum. Men tó kundu lækna- og sjúkara-røktarfrøðingatoymi verði send út til tey smærru sjúkrahúsini at gera minni krevjandi skurðviðgerðir, sigur narkosuyvirlæknin.

Júst hansara sergrein – doyving ella anæstesi á læknamáli – er altíð neyðug at hava til staðar, tá sjúklingar skulu undir skurð, líka mikið, hvat teimum feilar.

– Nú eru fyra narkosulæknar á Landssjúkra-

Tummas í Garði er aftur í sínum gamla starvi sum narkosuyvirlækni á Landssjúkrahúsinum eftir nýggju ár sum læknastjóri – tað seinastu tíðina broyttist heitið tó til varastjóra. Nú leiðsluábyrgdin er tikin av herðunum, liggur betri fyri hjá honum at siga sína hjartans meining um bygnaðin og tað, sum gongur fyri seg í føroyska sjúkrahúsverkinum

Mynd: Álvur Haraldsen

húsinum. Samstundis er eitt narkosulæknastarv normerað í Suðuroy og eitt í Klaksvík. Ongin vil tó í tey størvini, so har mugu tey leiga narkosulæknar inn, tá skurðviðgerðir eru á skrání. Alt hetta í Staðin fyri at allir – fimm ella seks – narkosulæknar vóru í starvi á Landssjúkrahúsinum, og teir so kortini eisini kundu verði sendir út til skurðviðgerðirnar í Klaksvík og í Suðuroy, sigur Tummas í Garði.

– Hetta sama er galdandi fyri hini serøkni eisini, har duplutfunksjónir eru. Trýstið